

FIȘA UNEI LOCALITĂȚI DISPĂRUTE: JUPALNICUL

ALEXANDRU BOTU

ALEXANDRU CATERIN BOTU

În cele ce urmează, într-o schemă impusă de o metodologie de lucru nefirească cititorului dar obligatoriu de precizat, se prezintă o parte dintre rezultatele documentării.

Partea a-VI-a

Anul 1788

Înainte de a continua cu succesiunea evenimentelor din acest război să reamintim că frontul deschis avea o întindere extraordinară, dar din punct de vedere al centrării pe Banat, harta dată de Matthew Z. Mayer în teza „JOSEPH II AND THE CAMPAIGN OF 1788 AGAINST THE OTTOMAN TURKS”, susținută în cadrul Department of History, McGill University, July 1997 este extrem de expresivă (v. Fig.24)

Fig.24. Frontul Ruso-austro-turc în iunie 1788

Așa cum se observă pe hartă, armatele rusești erau sub conducerea Prințului Potemkin, care avea sub comanda sa pentru frontul rusesc sud-vestic pe Generalul Rumianțev, iar armatele austroungare, pe porțiunea Galicia-Ungaria, aveau comandanții: Friedrich Josias Prinz von Sachsen-Coburg-Saalfeld, pentru armata ce trebuia să coboare prin Moldova spre Țara Românească și să se îndrepte spre Vidin, feldmareșalului Fabris, pentru armata din Transilvania, care trebuia să facă joncțiunea cu Prințul Coburg pe teritoriul Țării Românești, Generalul Wilhelm Ludwig Gustav Graf von Wartensleben, care acționa în Banat și însuși Comandantul suprem Împăratul Iosif al doilea (Joseph II), are ca sarcină particulară și asumase

conducerea forțelor din Ungaria. Șeful de stat major al întregii armate austriece era venerabilul feldmareșal Franz Moritz Graf von Lacy (informații stricte despre generalii întâlniți în acest text se găsesc în „Biographical Dictionary of all Austrian Generals during the french Revolutionary and Napoleonic Wars.1792-1615”, Leopold Kudrna, with Biographical Essays by Digby Smith). Autorul tezei susmenționate consideră că efectivele militare au atins la apogeul campaniei: 294.173 soldați, 64.914 cai, 898 tunuri de câmp de diferite calibre, 252 de piese de artilerie grea, 13.976 transportoare diverse, inclusiv cele fluviale.

39.542 erau efectivele de soldați puse sub comanda Generalul Wartensleben în Banat. O astfel de mobilizare de resurse a necesitat un efort extraordinar și pentru asigurarea spatelui frontului, creindu-se mari rezerve de alimente și nutrețuri în câteva puncte importante. Deși declarația de război a fost dată în ianuarie 1788, mobilizarea efectivă a trupelor s-a făcut începând cu luna martie. S-au adus numeroase critici desfașurării unei astfel de forțe pe atâtea fronturi, ceea ce i-ar fi scăzut capacitățile tactice de acțiune, dar s-a replicat că securitatea granițelor nu a fost astfel deloc compromisă.

Continuam acum cu prezentarea evenimentelor mai importante, bazat pe sursa referită (Matthew Z. Mayer, op.citată):

- reamintim că cea mai mare cucerire a ruși lor, în timpul campaniei din 1787 a fost, după cum am menționat, cucerirea cetății Kinburn în octombrie (v. Fig. 25), considerată doar de importanță tactică;

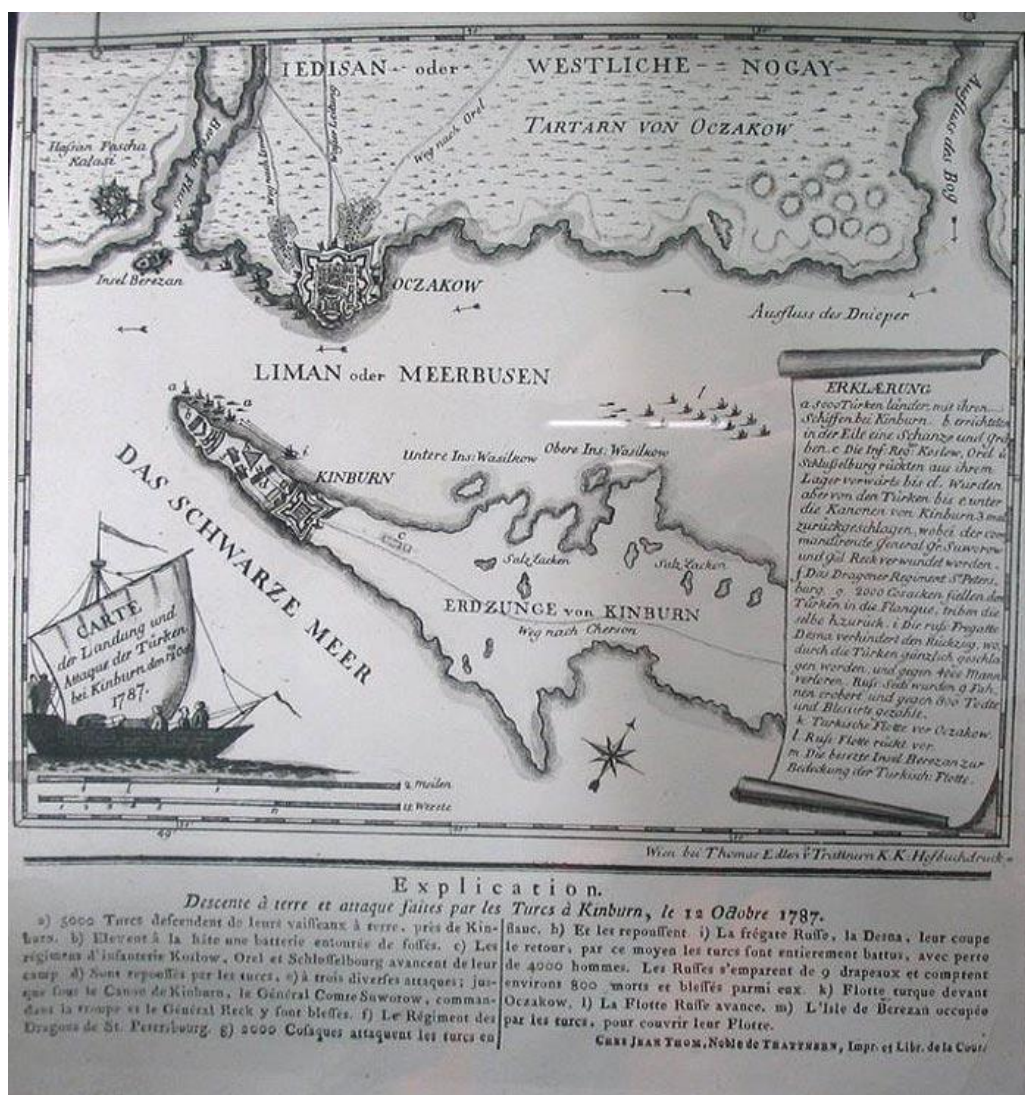

Fig. 25. Cetatea Kinburg, aflată în fața cetății Oceaov

- la 29 ianuarie, generalii Pappilla si Palavicini iau Orsova de la turci, afirma Nicolae Stoica. In fapt, el preia povestirea lui Nicola Petrasco, care continua sa spuna ca in cetatea Orsovei erau 100 de turci, care s-au predat. In ce context si din a carui dispozitie a actionat Pappilla, la atat de putin timp dupa declaratia de razboi, cand intentiile imediate austriece erau sa penetreze in nordul Moldovei si apoi sa goneasca pe turci din Croatia nu ne sunt deloc clare. Neclar ramane si

momentul reluării cetății de către turci, deoarece în august cetatea nu mai era sub controlul lui Pappilla;

- la **1 martie 1788** Joseph II (v.Fig.26) pleacă din Viena și începe inspecția trupelor începând cu Trieste, Fiume și apoi pe zona graniței, până la 25 martie când ajunge la Petrovaradin, de unde s-a deplasat la Zemun, pentru a fi aproape de trupele mobilizate să asalteze cetatea Șabač de pe Sava.

Împărăteasa Ecaterina a II-a

Împărăteasă Ecaterina a II-a
(n.21 aprilie 1729, Stettin Polonia,
încoronată la 9 iulie 1762, d.6
noiembrie 1796, Sănt Petersburg)

Împăratul Joseph II

Împăratul Joseph II
(n.13 martie 1741, Viena, încoronat la
27 martie 1764, d.20 februarie 1790)

Fig.26. Împărăteasa Ecaterina a II și împăratul Joseph II

Sultanul Abdul Hamid

(n.20 martie 1725,
sultan din 21 ianuarie
1774,
d.7 aprilie 1789)

Sultanul Abdul Hamid

(n.20 martie 1725,
sultan din 21 ianuarie
1774,
d.7 aprilie 1789)

Marele Vizir

Koca Iusuf Pașă

(între 25 ian.1786 și 28
mai 1789)

Marele Vizir

Koca Iusuf Pașă

(între 25 ian.1786 și 28
mai 1789)

Feldmareșal Franz

Moritz Graf von Lacy

(n.21 octombrie 1725
St.Petersburg-d.24
noiembrie 1801, Viena)

Feldmareșal Franz Moritz

Graf von Lacy

(n.21 octombrie 1725
St.Petersburg - d.24 noiembrie
1801, Viena)

Fig.27. Sultanul Abdul Hamid , Marele Vizir Koca Iusuf Pasa, Feldmareșal Lacy Generalul Mitrowsky comandă opt batalioane de infanterie, o unitate de husari, un regiment de cavalerie grea și un detașament de geniști, pe frontul din Croația. Pe **25 aprilie** el a trecut Sava în aval de Šabac, bombardând cetatea trei zile. Pe **26 aprilie** turcii au capitulat, austriecii au pierdut doar 6 oameni și au luat 800 de prizonieri și 17 tunuri. Vom menționa încă de pe acum că există în sursele consultate diferite de datare a evenimentelor, între o zi și mai multe zile, neluând în calculul această raportare la cele două calendare.

Navigația pe Sava era acum posibilă pentru asediul Belgradului.

Moralul excelent al trupelor, faptul că Belgradul era posibil să aibă o garnizoană nesemnificativă (5000 de oameni), sârbii se răsculasera deja la îndemnul austriecilor și că Marele Vizir Koca Yusuf Pasa al Sultanului Abdul Hamid (v. Fig.27), cel care îi succedase la tron fratelui său Mustafa III, despre care am vorbit mai sus, de abia plecase de la Constantinopol erau premise excelente pentru austrieci să atace și să elibereze Belgradul. La acestea se adăugau unele revolte interne, chiar în cadrul armatei, răscoala Pașei de Scutari.

Dar decizia atât de criticată a Împăratului a fost de așteptare, pentru o mai bună asigurare logistică înainte de a se trece la atac și , eventual, conform susținerii lui Lacy, cu mare probabilitate ca rușii vor cuceri rapid Oceaovul, vor înainta înspre vest și uniți cu Coburg îl vor determina pe Marele Vizir să-și divida armata înspre cele două direcții (Belgrad și sudul Moldovei) și armata imperială ar scăpa de pericolul copleșirii numerice.

Între timp, s-au organizat acțiuni de diminuare a capacității de alimentare cu provizii ale forțelor turcești și s-au întreprins acțiuni de îmbunătățire a infrastructurii și lucrărilor de geniu, s-au adus efective din părțile vestice ale frontului (Croația), au avut loc câteva ciocniri nesemnificative, fără a se parăsi obiectivul atacării și cuceririi Belgradului.

- pe **17 iunie** Joseph II încerca să-i justifice fratelui său Leopold care au fost rațiunile pentru care nu s-a angajat într-o campanie agresivă și penetrantă. La toate explicațiile date se poate adăuga și aceea că informațiile pe care le obținea dinspre turci nu erau foarte convingătoare ori erau de calitate îndoielnică, deși avea informatori strecurați la nivele de decizie în armata turcească;

- turcii avansau și mișcările de trupe dinspre Sofia spre Nissa și Vidin precum și cele de pe teritoriul Țării Românești evidențiau iminentul pericol al atacării Banatului și Transilvaniei, care trebuia luat în calcul, ceea ce a făcut ca obiectivul atacării Belgradului să nu mai fie atât de important și urgent. Astfel, sunt direcționate spre Banat opt batalioane de infanterie și două regimente de cavalerie, care au fost repartizate egal la Mehadia și la Hațeg, punct strategic între Banat și Transilvania;

- pe **22 iulie**, conform propunerii făcută de Lacy și aprobată de Împărat, douăzeci și două de batalioane de infanterie și cincisprezece divizii de cavalerie urmau să rămână la Zemun sub comanda Generalului Gemmingen, iar grosul de douăzeci și cinci de batalioane de infanterie și nouăsprezece divizii de cavalerie, sub comanda Împăratului vor acționa în Banat, vor traversa Dunărea la Surdok și cu mici perioade de odihnă vor ajunge în a opta zi la Bela Crkva (Biserica Alba), acolo unde trebuiau să ajungă și Cavaleria de la Banovce. Numai că din cauza căldurii, Joseph a îngăduit marșul numai de la orele șapte seara și până la miezul nopții, întârziind și această relocare de trupe.

Nici frontul rusesc nu evolua corespunzător, Oceaovul continua să reziste iar rușii fuseseră atacați în **3 iulie**, din nord, de suedezi, ceea ce este foarte probabil că a aceasta a diminuat capacitatea lor de acțiune pe frontul sudic (prin retragerea de trupe și prin diminuarea presiunii pe front), ceea ce l-a determinat pe Prințul Coburg (v. Fig. 28), nesuștinut de ruși , să abandoneze lașiul pe care-l ocupase pentru scurt timp, cu ajutorul generalului Fabris;

- trupele austriece de la Zemun și din împrejurimi sunt afectate de apa necorespunzătoare, înregistrându-se peste 23.000 de îmbolnăviri, peste 5.000 de soldați în coalescența îndepărtați de focare și chiar peste 750 de morți.

Spre sfârșitul anului se va vedea cât de importantă în economia războiului a fost scoaterea din luptă a unor efective foarte mari din cauza consumării de apă infestată.

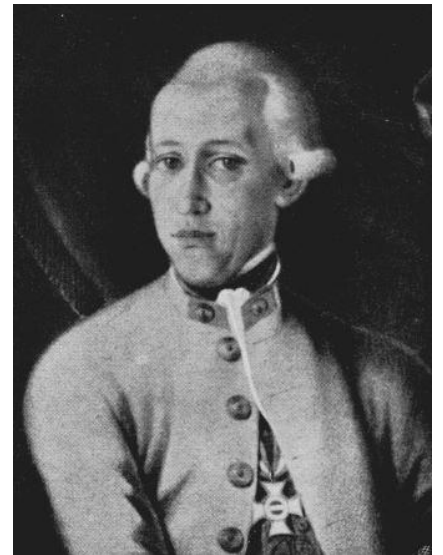
Chiar împăratul a fost atacat violent de o tuse seacă și de diaree, pe fondul unei stări de sănătate destul de precare.

Friedrich Josias von
Sachsen-Coburg-Saalfeld
(1737 -1815)

Ernst Gideon von Laudon
(1717-1790)

[Wartensleben, Wilhelm](#)
[Ludwig Gustav Graf](#)
(1734 - 1798)

1798)

Fig.28. Comandanți de armate: Prințul Coburg, Field Marechal Laudon, Generalul Wartensleben

- la începutul lui august turcii își fac simțită prezenta la Orșova, aflund pe ambele maluri ale Dunării, o parte venind de la Nissa, cealaltă dinspre Țara Românească, prin Cerneți.

THE BANAT AND TRANSYLVANIA

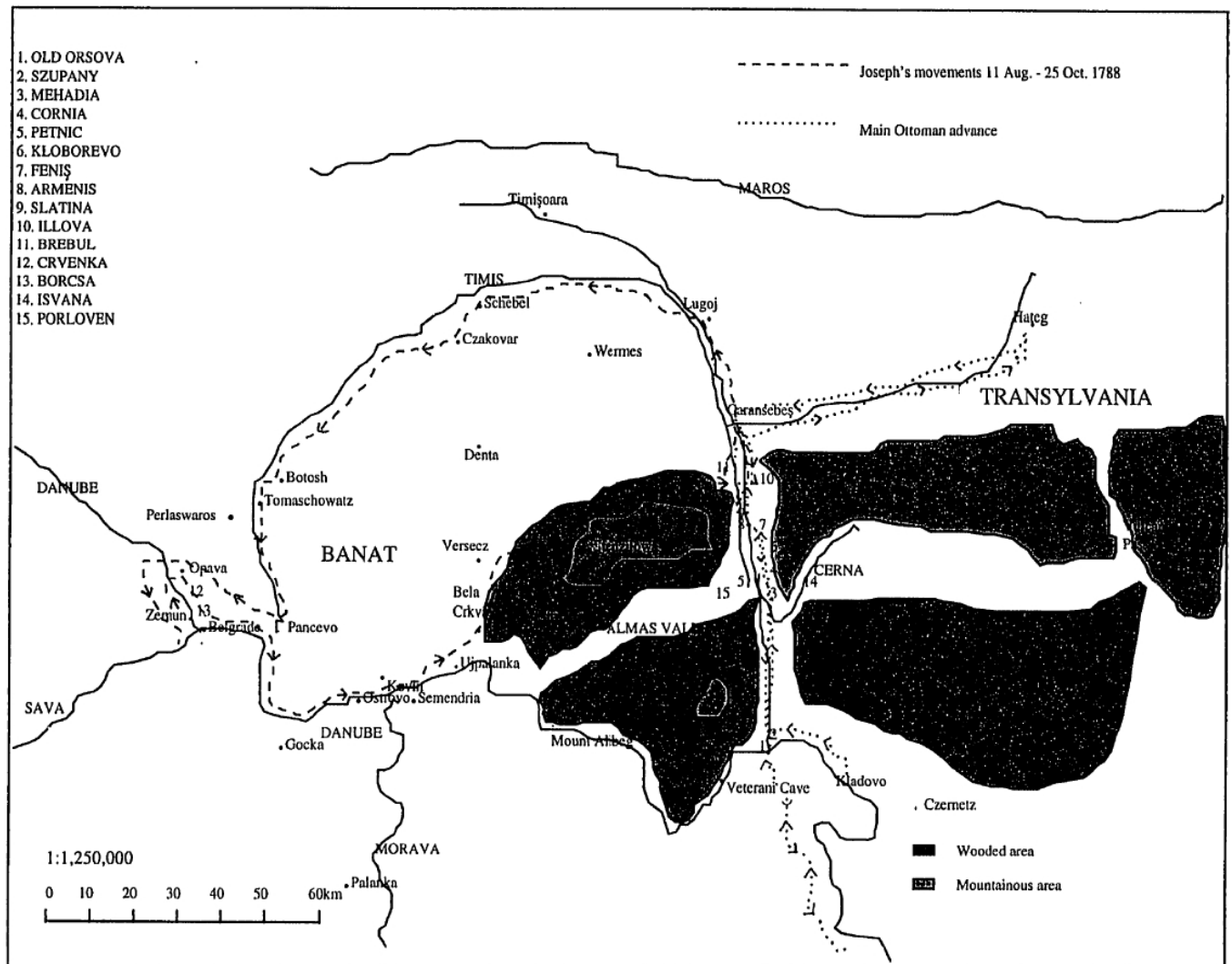

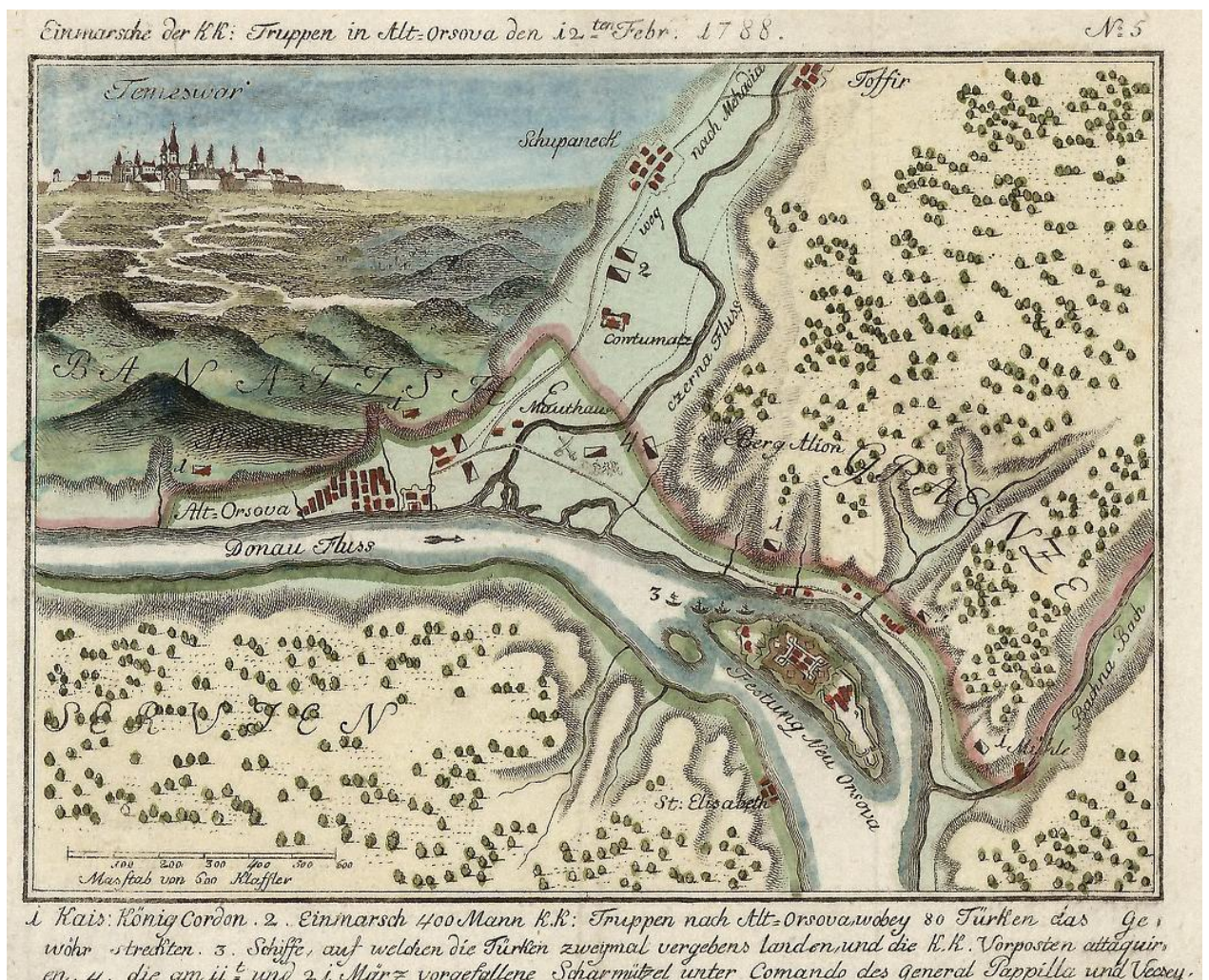
Fig.29. Circuitul bănăţean al lui Joseph II în 1788

Împăratul se hotărăște să întreprindă, de urgență, o deplasare prin Banat pentru a fi aproape de trupe și pentru a putea lua decizii operative, începând cu 11 august (v. Fig.29, conform Matthew Z. Mayer, op.citata), care se va încheia pe 25 octombrie 1788. Cu excepția bataliei de la Mehadia, când a ajuns cu întârziere în apropiere, la restul operațiunilor a fost foarte aproape de front și s-a implicat după cum se va vedea mai jos.

Pe o hartă de la începutul anului 1788 (v. Fig.30) este reprezentată situația asigurării graniței dintre imperii în zona Orșovei, așa cum rezistase după Războiul dintre anii 1736-1739 și a aranjamentelor ulterioare. Astfel, la Jupalnic era cantonat detașamentul local al Regimentului romano-ilir condus de generalul Pappilla, secondat de generalului Vecsey, compus din 400 de oameni (regimentul, în totalitate, avea 3200 de oameni).

Nicolae Stoica, în însemnarile sale asupra războiului¹, apreciază că la Jupalnic, în iulie, efectivele austriece erau în jur de 5000 de oameni. Turcii controlau cetatea Orșovei cu 80 de oameni și aveau o garnizoană pe insula Noua Orșova (Ada Kaleh).

În martie, generalul Pappilla își apropie dispozitivul de luptă (regimentul walah de cavalerie, infanteria condusă de De Vins și bateriile de tunuri) până la limita graniței dintre cele două imperii, dar asista surprins și indecis la debarcarea din **4 august** a mai multor mii de ieniceri la Orșova, sub comanda lui Soliman Pașa (v. „HISTOIRE DE L'EMPIRE OTTOMAN; DEPUIS SA FONDATION JUSQU'A LA PAIX D'YASSY, EN 1792, M.de Salabery, vol.IV), debarcare protejată de o unitate de spahii și de bombardamente din Cetatea Orșovei și de pe vasele de pe Dunăre, fără să o împiedice și așteptând o eventuală întarire a pozițiilor sale cu forțe trimise de generalul Wartensleben, care avea suficiente resurse la Mehadia. După regruparea turcilor, aceștia, deși mai puțini după unele surse, au atacat fără să aștepte și alte forțe tabăra lui Pappilla de la Jupalnic, începând cu bombardament de artilerie și l-au forțat pe acesta, evident luat prin surprindere, să se retragă în defileul Cernei, pe la Coramnic către Topleț, spre Mehadia.

¹ v. Nicolae Iorga-Observatii si probleme banatene

Fig.30. Situația dispozitivelor de apărare la graniță, la Orșova la începutul anului 1788

De data aceasta, Nicolae Stoica apreciaza la 12.000 pe turcii veniti peste Dunare si la 30.000 pe cei care veneau de la Cerneti, peste Alion.

Acolo (pe **7 august**), în Cheile Coramnicului cum susțin unii, într-o ambuscada, austriecii sunt cei care pierd mulți oameni, ofițeri și soldați, parșind în fuga 12 piese de artilerie și muniție, chiar și vasele de gătit și bagajele. Plus magaziile cu alimente de la Jupalnic, importante în asigurarea cu alimente a armatei din defileul Cernei. Dezastrul (despre care Joseph a aflat la **9 august** din scrisoarea primită de la Wartensleben) este pus de Wartensleben în socoteală exclusivă a lui Pappilla (cu motivările: nu a bombardat trecerea turcilor peste Dunăre, a așteptat în poziție defensivă concentrarea turcilor pe malul stâng al Dunării, nu a ținut trupele grupate, nu s-a retras la timp și în dispozitiv asigurat, nu a folosit corespunzător și la timp artileria, nu a respectat ordinul de asigurare a flancului apărării și s-a retras spre Mehadia facilitând patrunderea turcilor în Clisura s.a.), dar împăratul Joseph al II-lea nu a împărtășit întrutotul acest punct de vedere, dar a acceptat să-l pedepsească pe general cu arest la domiciliu la Timișoara. După lupta nenorocoasă din Cheia Coramnicului, generalul baron Papilla, care a organizat Batalionul Românesc din Jupalnic, împreună cu Hubel, comandantul regimentului româno-illiric, se retrag în Almăj (v. <http://taraalmajului.ro/Cronica.pdf>);

- turcii deschid frontul atât către Mehadia cât și pe Dunăre, batalii dându-se la Dubova cu regimentul comandat de Brechainville, la Peștera Veterani (v. Fig. 31) aparata de maiorul baron Ludwig Stein și dincolo de Svinita, spre Berzeasca, în înaintare către Biserica Alba și Belgrad, pe malul stang al Dunării. De asemenea un corp de armata turcesc forțează pasul Vulcan, dând impresia că ar vrea să între în Transilvania.

Iată o descriere (v. <http://asztroroge.blogspot.com/2010/07/peștera-lui-veterani.html>) a luptelor purtate pentru cucerirea Peșterii Veterani: „...În timpul războiului austro-turc, pe la începutul lunii august a anului 1788, după ce au cucerit Jupalnicul, turcii s-au îndreptat spre Clisura Dunării. pentru a-i opri a fost trimis căpitanul de grăniceri Adam Maovecz (Regimentul valaho-ilir). Maovecz a primit dispoziție de la generalul Wartensleben să ocupe peștera Veterani și să

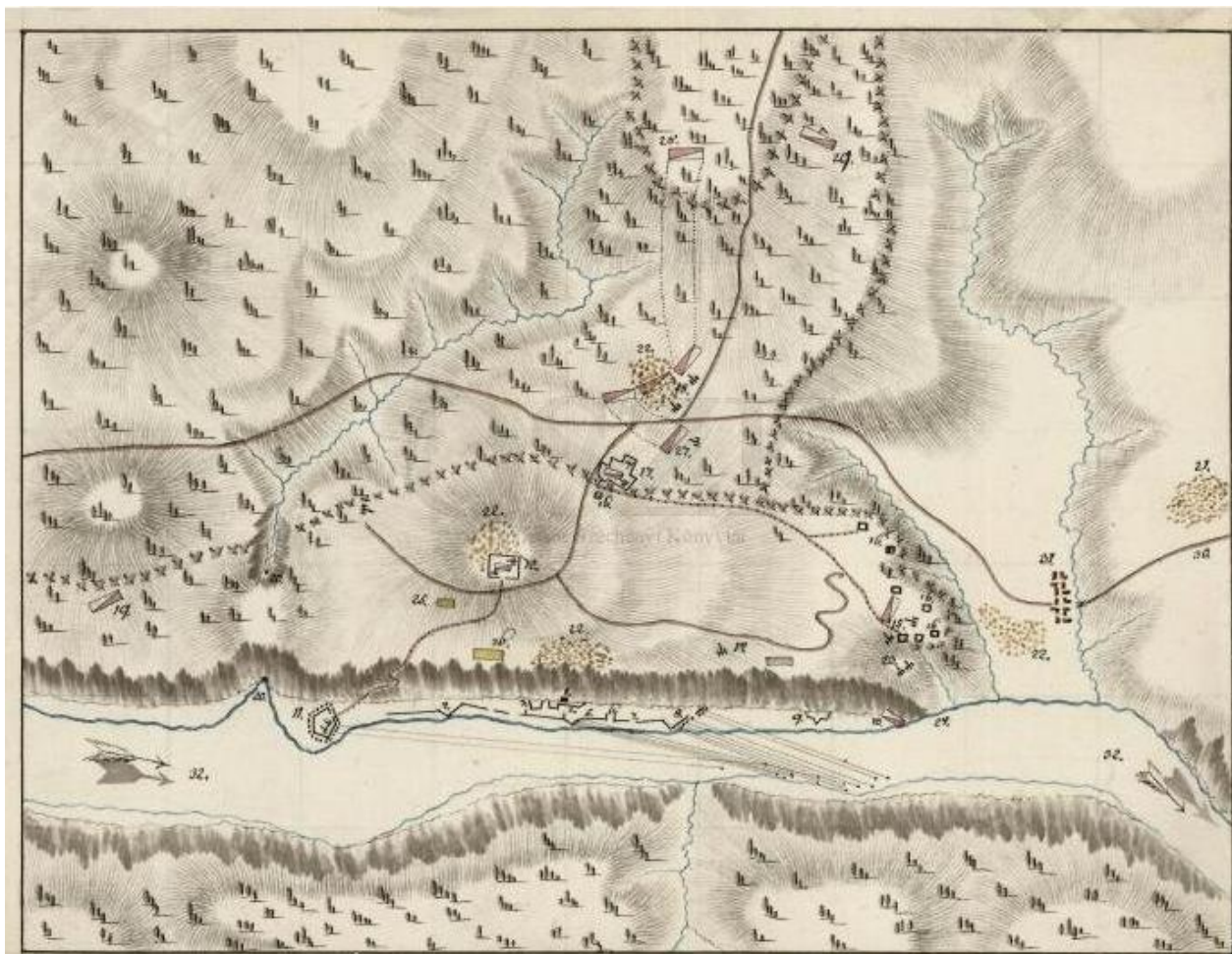

Fig.31. Dispozitivele de atac și apărare ale Peșterii Veterani

blocheze mișcarea trupelor turcești pe Dunăre. Căpitanul pleacă de la Șvinița spre peșteră cu 280 de infanteriști și 10 tunuri. Aici va primi sprijinul maiorului baron Ludwig Stein (și al soldaților care au mai rămas în viață după luptele de la Jupalnic din două dintre batalioanele Regimentului "Graf Brechainville" Nr.25 Infanterie) care staționa în apropierea peșterii din 4 iulie.

Pașa Mehmed Memis a sosit la Dubova venind dinspre Jupanec cu 7000 de infanteriști și 1000 de călăreți. Trecând munții pe la Ogradena trupele otomane au înconjurat Peștera Veterani.

"10 August - După amiază, în jurul orelor 2 inamicul îndrăznește un asalt asupra Dubovei cu 36 de șăice, ... la peștera lui Veterani,....La orele 7 seara au încetat focul. "

A două zi, la orele 4 dimineața a început o sângeroasă confruntare. " Comandamentul maiorului baron Stein a fost atacat din 4 direcții... au căzut peste 2500 de oameni, batalionul a pierdut 346 de oameni, 2 caporalii de artilerie și 15 tunari.. "

În cea mai grea zi din luptele de la peșteră, în ziua de 13 august, de la orele 4 ale dimineții până la orele 7 seara turcii "au atacat Reduta nr.1, care a fost fortificată cu 7 tunuri" și au "azvârlit 344 de bolovani...au rănit doi oameni.. "

După 20 de zile de asediu, la **30 august** maiorul Stein capitulează..." Alte surse consideră că rezistența a fost mai îndelungată și predarea s-a făcut în prima săptămână din septembrie;

- Joseph credea că înaintarea turcilor spre Belgrad se va face pe langa Dunăre și a adunat și trimis, la data de 12 august, 20.400 de soldați (paisprezece batalioane de infanterie, șapte batalioane de grenadierii, cinci regimente de cavalerie, o divizie de husari, toate din armata proprie) la care urma să adauge încă zece batalioane de infanterie să treacă Dunărea în apropiere de Opava/Opova;

- o veste buna primita, cum că turcii nu au înaintat prea mult de la Jupalnic îl determină să înmoaie marșul forțat și să ajunga la Bela Crkva pe **20 august**. Intenția lui evidentă era de a

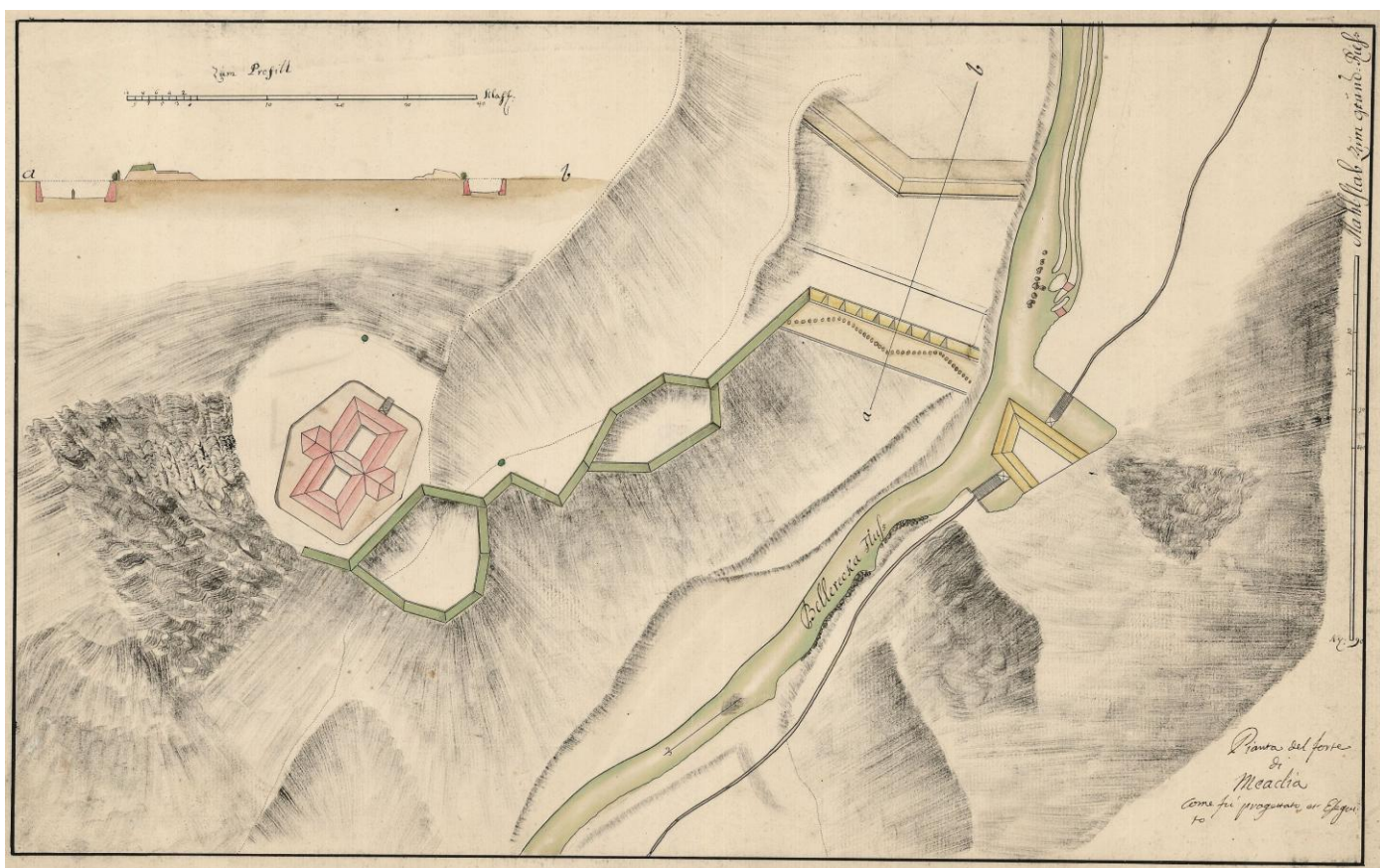

Fig.32. Dispozitivul de apărare de la Mehadia, în 1788

permite lui Wartensleben să se consolideze în apărare la Mehadia și să blocheze navigația pe Dunăre între Belgrad și Peștera Veterani. Aprovizionarea trupelor lui Wartensleben, după pierderea magaziiilor de provizii de la Jupalnic, devenise foarte precară, cel mai apropiat punct fiind Verșețul, de unde transportul peste munți era anevoios și de durată. Totuși, împăratul era convins că penetrarea turcilor prin Mehadia spre Caransebeș este improbabilă ori făcută pentru a distra atenția de la intenția reală de a ataca pe linia Dunării spre Belgrad, iar blocada

Belgradului făcută de el este destul de eficientă. Conștient de pericolul înaintării turcilor pe Dunăre promite recompensă extrem de consistentă unității generalului D' Aspremont dacă își îndeplinește misiunea de a aproviziona pe apărătorii Peșterii Veterani și pentru a organiza instalarea unei baterii de tunuri pe muntele Alibeg. Joseph comunică feldmareșalului Laudon, cel care comanda trupele din Slavonia și Croația că nu va primi întariri cu noi trupe ce urmau să sosească la sfârșitul lunii august;

- la **21 august** sosea la Mehadia de la Bela Crkva și generalul Zechenter pentru a se alătura trupelor existente (unsprezece batalioane de infanterie, întregul Regiment Walah-este vorba de regimentul de graniță walaho-ilir nr.13- și șase divizii de cavalerie) și a comanda un atac asupra trupelor turcești cantonate în partea de nord a văii Jupalnicului. Wartensleben era convins că cea mai bună soluție nu era aceasta ci gruparea de forțe la Mehadia (v. Fig.32), unde să se dea luptă hotărâtoare cu trupele turcești, determinându-l pe Marele Vizir la retragere.

Deși inițial nu împărtășise aceasta idee, Împaratul reanalizează situația operativă și decide să vină spre Mehadia cu șapte batalioane de infanterie, patru regimente de cavalerie, peste munți, în condiții extrem de dificile, pe un drum care ar fi durat cel puțin șase zile. În data de **25 august** îi parvine știrea că turcii au deschis atacul asupra lui Wartensleben, fapt care îl determină să grăbească marșul, dar începe să creadă că deja este de prisos.

Turcii s-au hotărât să atace flancul stâng al apărării lui Wartensleben, acolo unde de două ori un detașament al regimentului lui Latterman reuși să respingă asălturile inamice, dar până la urma palisadele fortificației cedează și detașamentul se retrase precipitat, în confuzie. Wartensleben sesiza imediat pericolul extraordinar ce ar fi putut fi produs de trecerea munților, cu ocol, de către turci și căderea acestora în spatele trupelor austriece și dispuse retragerea urgentă.

Fig.33. Situația frontului la sfârșitul lunii august 1788, în zona

Descriind intrarea turcilor în Mehadia, Nicolae Stoica o fixează pe 18 august (27 august , stil nou), în zorii zilei. Aceștia „alergară după oastea noastră”, pe care au ajuns-o la podul Cernatului. Pe deal se lovire cu husarii, care rezistasera eroic, iar pe pâraul Glob ajunseră ariergarda lui Virtenberg în ogașul lui Brabete.

Pe **29 august**, scriindu-i nepotului său arhiducele Francisc, trimis să servească în Transilvania, Împaratul se arată contrariat și în neînțelegere de decizia luată de Wartenleben, care nu a respins atacul turcesc și care nici nu a rezistat până la sosirea sa. Ulterior Împaratul a apreciat că Generalul a procedat profesionist în retragere și a acceptat să facă joncțiunea cu acesta la Caransebeș, fapt care se va produce pe **2 septembrie** la Ilova, la 10 kilometri sud de Caransebeș. La sfârșitul lunii august la Orșova-Jupalnic și în zona adiacentă (v. Fig. 33) situația era următoarea:

- conform Salabery (v. op. citata), întreaga populație (bărbați, femei, copii) de la Jupalnic și din zona adiacentă cucerită de turci și trecută prin foc la propriu a fost luată de turcii, transportată pe Dunăre și mare și depusă pe malul asiatic al Bosforului. Informația este destul de exagerată, dar urmările jafului au fost întradevar extrem de grele, populația rărită suferind foamete cruntă, trebuind să se hrănească cu rădacini;
 - un alt plan de contraatac trebuia aplicat în această situație pentru a scoate din Banat pe invadatori, răspândiți acum în toate satele pentru a le prăda și apoi arde și care-destul de repede-puteau să ducă lipsă de provizii;
 - Peștera Veterani rezistase atacurilor turcești iar forțele rămase la Bela Crkva păreau în măsură să asigure linia Dunării;
 - Joseph și generalii săi credeau că turcii se vor regrupa cu greutate și că așteaptă întăriri dinspre Mehadia, când spre surprinerea lor, aceștia se mișcau pe lângă Feniș, cca.10 kilometri la sud de Ilova;
 - la **10 septembrie**, pe neașteptate, apare o forță militară de aproximativ 6000 de spahii, iar imperialii se hotărăsc să o atace a două zi. Numai că turcii schimbă direcția și se îndreaptă spre Armenis unde fac tabăra supravegheați de austrieci. Aceștia încep să creadă că se pregătește o invazie spre Transilvania prin Hațeg și se tem și că nici forțele rămase să blocheze Dunărea la Bela Crkva nu ar fi suficiente. Împaratul se hotărăște să transfere o parte din trupe, peste munți, la Verset. În scurt timp, turcii puseră sub un foc puternic un regiment de husari, arătând intenții foarte agresive ori poate doar de încercare a capacității de reacție a forței austriece care nu reușise să transfere în zona artileria rămasă în urma și nici să-și consolideze un aliniament ferm, de netrecut, acționând mai mult pe contracarare. După capturarea Peșterii Veterani, la începutul lui septembrie, sub amenințarea unei forțe turcești de 600 de oameni îmbarcați pe 29 de caice, în data de **13 septembrie** maiorul O'Reilly și oamenii lui s-au retras de pe Muntele Alibeg, iar generalul D'Aspremont, având flancul stâng expus, evacua toate forțele sale spre Bela Crkva, lasând deschisă câmpia de sud a Banatului. Împaratul consideră că retragerea aceasta a fost total nejustificată, învinuindu-i pe cei care au luat hotărârea de premeditare și de faptul că au întocmit rapoarte false, deoarece nu ar fi fost amenințați de nici un turc. Astfel, toți trei fură pedepsiți, Generalul Brechainville fiind retras de pe front și trimis la Timișoara.
- Niște refugiați l-au informat că pe **15 septembrie** 8000 de turci intraseră în localitatea Moldova. În mare dubiu cum să se asigure împotriva avansării trupelor turcești spre Hațeg și cu toată zona Dunăreana pierdută, Joseph lua decizia retragerii spre Lugoj;
- și acum intervine una din cele mai neobisnuite întâmplări din toate bătăliile și războaiele purtate de când lumea. Pe **17 septembrie**, în apropiere de Caransebeș erau staționate efective militare austriece de aproximativ 100 000 de oameni. Un grup de husari au trecut râul, să iscodească prezenta turcilor (v. <http://www.ziare.com/magazin/descoperire/gafe-de-proporții-ale-istoriei-documentar-1082858>). *Iscoadele n-au dat peste turci, dar au dat peste niște civili, numiți atunci țigani, iar astăzi rromi, care s-au oferit să le vândă o cantitate importantă de alcool semidistilat. Husarii au acceptat targul, au luat bautură și au început să bea. Între timp, au mai sosit și alți militari austro-ungari, care, văzând petrecerea și crezând că băutura este "rechiziționată", și-au cerut partea lor. Husarii au refuzat și a început încăierarea.*
- Grosul armatei, de pe cealalta parte a Timișului, a simțit zvon de batalie, a crezut că se lupta cu turcii și a trecut râul în noapte. Armata era amestecată: italieni, slavi, austrieci, unguri. Nu se înțelegeau unii cu alții și, pe acest fond, s-a pornit pe întuneric o luptă oarbă fiecare luptător atacând un camarad, având convingerea că se bate cu un turc.*

În scurt timp, numărul mare de victime i-a făcut pe supraviețuitori să se retragă, dând de veste și celorlalți. Întreaga armată s-a retras, iar dimineața, când au sosit turcii, au rămas consternați, văzând cei aproape 10.000 de inamici morți pe câmpul unei lupte, care nici n-a început.

În Wikipedia (http://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Kar%C3%A1nsebes) se afirma că în timpul încăierării s-ar fi strigat românește „Turcii, turcii!”, husarii fugind de la fața locului crezând că atacă turcii, și că situația s-a înrăutățit atunci când ofițerii au strigat „Halt, halt!”, care a fost înțeles de soldații de atâtea naționalități drept „Allah, Allah! Auzind aceasta și văzând și cavaleria cum alerga turbata prin tabara, un comandant de trupe a concluzionat că trebuie să fie vorba despre un atac otoman și a ordonat declanșarea focului de artilerie. Între timp, toata tabara s-a trezit sub zgomotul bataliei și, în loc să aștepte să vada care este situația, toți soldații au fugit. Trupele rămase trăgeau înspre fiecare umbră, considerând că otomanii sunt peste tot; în realitate, își ucideau camarazii de un leat cu ei. Incidentul a escaladat până în punctul în care întreaga armată s-a retras din fața inamicului imaginar.

Alte surse (Creasy, M.A., M.de Salaberry) găsesc altă explicație pentru ceea ce s-a întâmplat în acea seară, respectiv că retragerea tuturor trupelor nu s-a făcut ordonat, o parte dintre acestea rămânând în urmă, motiv pentru care s-a dat ordinul de oprire (Halt!) pentru regroupare, ordin care a creat confuzia despre care s-a amintit, pe fondul consumului de băuturi spirtoase. În scrisorile sale, împăratul amintește nefericita întâmplare, dar nu insistă decât pe nesincronizarea deplasării trupelor.

După două zile, a sosit și armata otomană. A avut de "înfruntat" un oraș sinistru, "populat" de cadavrele a aproximativ 10.000 de soldați austro-ungari uciși de camarazii lor de arme.

Pe **18 septembrie** Împăratul Joseph II mai era încă la Ilova, afirmă Matthew Z. Mayer în op.citată, care consideră că în noaptea de **21 septembrie** s-ar fi petrecut catastrofa descrisă mai sus. În retragerea spre Lugoj, unde s-a format un nou dispozitiv de luptă, nu s-au mai petrecut ciocniri cu inamicul. Principala forță a fost amplasată la sud-est de Lugoj, alte efective fiind amplasate la Wermes (detașamentul generalului Brechairville), la Botos (generalul Lilien), la Ciacova. După două săptămâni de haos, pentru prima dată între armată austriacă și cea turcească se crează un spațiu destul de mare, turcii nedând semne că ar dori să avanseze de la Caransebeș, având încă trupele împrăștiate în formațiuni diverse prin Banat. Împăratul are timp să evalueze pagubele suferite ca urmare a dezastrului de la Caransebeș și a faptului că depozitele cu alimente de la Lugoj fuseseră prădate de populație, la auzirea celor petrecute la Caransebeș, când totul părea pierdut pentru austrieci.

Astfel petrece Împăratul prima săptămână din octombrie la Lugoj, unde mai afla și vești bune, cum că Generalul Stader a respins un atac inamic asupra Hațegului (**9 octombrie**) și că turcii au lasat doar un detașament mic să apere Mehadia și s-au retras spre Orșova că să treacă Dunărea. Deși pare că este posibil că armata Împăratului să revină și să gonească pe toți turcii din Banat, acesta a procedat cu precauție, deoarece turcii aveau concentrați 10-12.000 de spahii langa Pancevo.

Vești bune soseau și de la Generalul Laudon, din Croația, care în august luase Dubica și pe **3 octombrie** cucerise Novi, îndreptându-se în forta spre Gradisca. Vestea falsă cum că turcii pregatesc un atac spre Zemun și toamna pun, însă, capăt operațiunilor sale.

În nordul Moldovei, cu ajutorul rușilor, locotenent colonelul Köpiro reia Iașiul (ocupat temporar de Fabris în iulie), iar Prințul Coburg, într-un final, pe **19 septembrie** a cucerit Hotinul. Alte surse afirma că Iașiul fusese recucerit de generalii Elmpt și Spleny pe **4 septembrie**, între care mai apoi au intervenit divergențe privind administrarea zonelor cucerite, astfel că la **16 septembrie** s-a convenit împărțirea pe zone de ocupație, austriecilor revenindu-le județele Falticeni, Dorohoi, Botoșani, Roman, Neamt și Bacău (v. Istoria Romanilor, I.Nistor, Vol.1, Biblioteca Bucureștilor, 2002). Deși aceste vești îl bucurau, Împăratul aprecia că operațiunile ar fi trebuit să se producă mult mai devreme și să-l oblige pe marele vizir să-și divizeze forțele.

La **12 octombrie**, având în stânga sa pe Generalul Wartensleben cu unsprezece batalioane de infanterie și șase divizii de cavalerie cu ordinul de a recâștiga Caransebeșul, Împăratul porni de la Lugoj spre Dunăre, urmând cursul Timișului, trecând fără incidente prin Ciacova. El trimise patru batalioane să întărească forța generalului Harrach în Verset.

Pe **18 octombrie** avu loc un incident neplăcut, cu impact în moral, când un detașament de spahii a atacat și ucis soldații trimiși să facă un pod de vase peste Timiș, în apropiere de Tomaschowatz. După joncțiunea, lângă Botos, cu corpul de oaste condus de generalul Lilien, armata se îndrepta

spre Pancevo, acolo unde se afla oastea condusă de Seraskierul Memish Paşa. Din cauza întârzierii aprovizionării, atacul este amânat pe ziua următoare, turcii exploatând aceasta, arzând Pancevo și trecând Timișul prin dreptul localității Borcşa. Urmăriți de unitatea de husari a lui Wurmser, turcii trec Dunărea și reușesc să ajungă la Belgrad. Între timp, un corp condus de generalul Harrach a mers spre est pe lângă Dunăre și a gonit pe turcii din Palanka Noua, iar cu ajutorul trupelor generalului d'Alton au recucerit posturile abandonate de Brechainville, d'Aspremont și O'Reilly în septembrie.

Pe **25 octombrie** Joseph intră în posesia unei depese interceptate adresată Marelui Vizir, care se retrăgea de la Mehadia, către Seraskier prin care îi cere să atace și să cucerească Zemunul cu orice preț. La 27 octombrie, împăratul sosește la Zemun pentru a contracta acțiunea planuită, lasând în urma pe Generalul Karl Joseph Graf Clerfayt de Croix să apere Banatul de sud cu paisprezece batalioane de infanterie și trei regimente de cavalerie.

Turcii nu au mai atacat Zemunul și mai multe caiace care patrulau pe Dunăre au fost distruse de artileria imperială, în acest timp Clerfayt a hărțuit permanent retragerea turcilor la Orșova. După două luni de hărțuiri se reușea ca Banatul să fie curățit de turci.

Nicolae Stoica prezintă evenimentul și retragerea turcilor astfel:

1788, Octov.20. Auzirămu în Sasca din Ilia Brata Petniceanu ca nu-su mai multi Turci in Mehadia decatu vr-o mie. Gheneralu Taldonič, cu Harahu, priimind poruncă, ne rânduiră, reghem. Veze să meargă asupra Mehadii cu 1 divizion husaru de Vurtemberg, cu ofițeru lor, al nostru Vurter, cu reghem. să fie avangardă 1 comp., iar husarii năinte să meargă lait. lovșilă, carele cu o patrulă, elu și 6 husari, 24 Oct.1788, au și venit în Mehadia. Însă Turcii, 21 Oct., atinseră Mehadia și fugiră la Jupalnic. lovșilă află oameni morți, arși de preună, care ii văzură pe Mărtinu Călțunu, Vlăscaru frait., fiind trimisu de obșteru înaintea lui lovșilă furișu, carele de 2 ori a fost trimisu. lovșilă, viindu, au luat de la Borloveni toți 1 divizion husari cu a lui obșter. Sosind în Mehadia, aflară patrula de Bartinen; adică 26 Octom. În 29 sosi și ghen.Varteneleber². În 30 Octom.1788 ajunsărămu și noi aici(?): obșteru cu reghementu în Mehadia, Varteneleben;....

În continuare cronicarul descrie situația în care se afla localitatea și dispozitivul de apărare refăcut în parte de turci. Biserica ortodoxă ardea, cea nemțească fiind întreagă nearsă. Apoi, acesta o trimite pe preoteasa sa Natalia la Cornea să vadă care este situația acolo, iar el, mai tarziu se duse la Bozovici unde avea 450 de vite și pe copilul său Alexie. Să precizăm că Nicolae Stoica, născut în Mehadia, ajuns protopop, a fost un timp preot la parohia Cornea, iar în timpul războiului o fost preotul Regimentului de graniță (regiment feldpater) și translator al împăratului Joseph II.

Pe frontul din Moldova nu se reușise mare lucru, asta și din motiv că printul Coburg nu și-a asumat riscul de a avansa spre sud fără să fie susținut de aliatul său, de la care putea primi un sprijin mai consistent decât de la armata condusă de Fabris în Transilvania. Spre mijlocul lui octombrie mareșalul Rumiantev vine cu oferta surprinzătoare: armata lui Coburg să între în subordinea sa și împreună să avanseze în Moldova și Țara Românească, în perspectiva iernii iminente. Joseph este de acord cu propunerea făcută, pentru a putea asigura proviziile necesare pe timpul iernii armatei sale de pe frontul cel mai estic. Vom vedea astfel că, și în viitor, acțiunea austrieșilor pe acest front nu le-a adus beneficii în aceiași măsură cu cele de care s-au bucurat rușii.

Aceștia, în anul 1787 nu au reușit mare lucru în războiul din Crimeea, în tot cursul anului 1788 au purtat, cu unele întreruperi, lupte pentru cucerirea Ocaikovului, iar penetrarea spre vest realizată de Rumiantev-Zadunaiski a fost făcută cu sacrificii nu prea mari. Atacul suedez la Marea Nordului i-a împiedicat să exercite o presiune viguroasă pe frontul de sud, dar nu a fost cel care a determinat o evoluție atât de lentă. Mai mult, au existat și perioade de molime, și momente în care rușii se gandeau că ar putea face pace cu turcii. O astfel de situație era nu numai deprimantă pentru Joseph II, cât mai ales periculoasă din punct de vedere strategic, deoarece trupele Marelui Vizir au fost aduse aproape în totalitate spre Banat, să se lupte cu austrieșii.

La 4 noiembrie Împăratul trecu trupele la iernare, sezonul devenise deja foarte rece și se convenise un armistițiu pe trei luni. Deși cu sănătatea precară, acesta respinse sugestia că fratele său Leopold să preia conducerea și continuarea războiului. La data de 18 noiembrie pleca într-o inspecție a frontului la Petrovaradin, apoi la Osijek și, în fine, ajunse la Pesta. În 19 decembrie 1788 Împăratul Joseph II intră în Viena.

² Este vorba, desigur, de generalul Wartensleben. La Nicolae Stoica și alte nume sunt scrise într-o grafie aproximativă, Vurtemberg= Vurtemberg, capitanul lovșilă. Despre generalul Pappilla are numai cuvinte de laudă, considerându-l un bun român, deși în altă parte îi atribuie proveniența sârbească.

Fig.34. Oceakovul și Grigori Potemkin

După cum am precizat anterior, pe frontul din nordul Marii Negre, turcii întăriseră cetatea Oceakov cu efective consistente în august, considerând-o bastionul apărării împotriva Ecaterinei a II-a și a favoritului ei, Potemkin.

La **17 decembrie**, după numeroase asalturi, Printul prinților Grigori Potemkin cuceri Oceakovul (v. Fig.34). Această veste fu considerată drept o perspectivă extrem de favorabilă pentru companiile din anul următor. Creasy spune că turcii au ieșit din cetate și au distrus câteva sate din vecinatate, omorând toți locuitorii. Potemkin și-a condus trupele prin acele sate, astfel că soldații săi au ucis cu furie aproape întreaga populație și garnizoana turcească din Oceakov (40.000 de suflete), pierzând doar 4000 de soldați.

Victoria de la Oceakov a produs o efuzionanta bucurie printre aliați, pictorul Suchodolski a imortalizat asaltul cetății într-un tablou celebru (v.Fig. 35).

Exaterina a II-a l-a primit cu cele mai mari onoruri pe Potemkin.

Fig. 35. Victoria de la Oceakov, 17 decembrie 1788

La **10 decembrie 1788** Grigori Potemkin sosi la Iași, acolo unde nu peste mult timp și-a găsit odihna vesnică.

Poate că ar trebui, în acest context, să urmărim și ceea ce s-a petrecut în Țara Românească vecina, în cursul anului 1788, unde domnea Nicolae Mavrogheni. Acesta organizase o oaste de țară³ de peste 10000 de oameni, cuprinzând 90 de steaguri de seimeni, 8 steaguri de scutelnici, 4 steaguri de arnăuți și un număr neprecizat de steaguri « spătărești » și « căpitănești», toți ostașii primind o solda lunară...(v. ISTORIA ROMANILOR, C.C.Girescu, Vol.III, partea întâi, de la moartea lui Mihai Viteazul până la sfârșitul epocii fanariote [1601-1821]). Cu această oaste, la care se adăugaseră detașamente turcești, el determină pe austriecii care se infiltraseră prin trecători și ocupaseră temporar mănăstirile Sinaia, Cozia și Tismană să se retragă cu pierderi însemnate. Ciocnirile cu austriecii s-au produs la Valenii de Munte, Predeal-Timiș, Bran-Rucăr, Jiblea, Porceni (Valea Jiului), Vâlcan, Baia de Arama, Cerneți și, în special, la trecătoarea Buzăului (12 august). Mai mult, o parte din oastea lui Mavrogheni a înaintat în Moldova și i-a determinat pe austrieci să se retragă de pe valea Troțușului și Siretului (bătălii la Comănești, Ocna Bacăului), de la Tecuci și Vaslui. Unele detașamente au ajuns și la Brașov și Sibiu (v. Ceva despre ocupațiunea austriacă în anii 1789-1791, N. Iorga, București, 1911). Succesele nu s-au sfârșit în anul 1788, după cum vom vedea în continuare. Toate acestea au fost suficiente argumente pentru austrieci să se răzbune mai târziu pe Mavrogheni.

Se apropia sfârșitul anului și bilanțul era necorespunzător. Cheltuielile de război au fost imense și câștigurile inexistente. Mai mult, jefuirea teritoriului de inamic, pierderea unor depozite de alimente și provizii, importante pierderi de tehnica militară și- cel mai important- 40 000 de ostași pierduți în luptă, iar 25 000 zăceau prin spitale. Se cheltuiseră și 70 milioane de florini, o suma imensă. Cu ce s-a ales după toate acestea? Cu ocuparea Iașului, Hotinului și a 150 de sate din împrejurimile acestora, pe frontul estic, cu ocuparea Šabac, Dubiča și Novi, pe frontul croat și cu 100.000 de suflete refugiate care urmau să fie asezate de-alungul frontierei militare.

Ce se așteptase de la începutul anului și ce ar fi putut fi făcut exploatând oportunitățile și împlinirea unor condiții și mai favorabile (mai multe efective mobilizate la locurile de confruntare, evoluție mai bună a aliatului și divizarea armatei marelui vizir etc etc)? Era posibilă ocuparea Belgradului în aprilie-mai, avansarea spre Nissa și Vidin pe cel puțin două direcții: una pe la sud de Dunăre, alta prin unirea unor efective din Banat cu cele ale generalului Fabris și marșăluirea lor pe teritoriul Țării Românești, toate acestea fără a-i da timpul necesar Marelui Vizir să ajunga și să se implice efectiv. Mai mult, pe frontul Dunării rușii nu ar fi avut nici un motiv să impună condiții.

Dar...

Mai multe tratate de istorie elaborate în apropierea evenimentelor, privitoare la Imperiul Otoman acordă spații evenimentelor petrecute în acest război. Dintre acestea recomandam doar câteva:

-Histoire de Joseph II Empereur d'Allemagne, par M. Camille Paganel, Ed.2, Paris, 1853 (cartea a V-a);

-History of The Ottoman Turks:from the beginning of their empire to the present time, by E.S. Creasy, M.A., in two volumes, London, 1856 (vol.II);

-Histoire de L'Empire Ottoman depuis sa foundation jusqu'a la Paix d'Iassy, en 1792, par M.de Salaberry, patru volume, aparute la Paris și Londra, între 1813 și 1817 (volumul IV);

-Histoire de L'Empire Ottoman depuis les origines jusqu'a nos jours, publicata în Colecția de Histoire Universelle, sub direcția lui M.V.Duruy, publică întâi la Paris în 1881

-Kriege unter Kaiser Joseph II Nach den Feldakten und anderen authentischen Quellen, Oskar Criste, Wien 1904, de referință pentru teza lui Matthew Z. Mayer și nu numai;

În „HISTOIRE.....”, M.de Salaberry- cel puțin pe partea războiului austro-turc în discuție - este foarte expeditiv cu descrierea conflictului, altfel prezentând lucrurile pentru desfașurarea evenimentelor dintre ruși și turci.

Anul 1789

³ Citand din sursă să Papiu, N.Iorga vorbește de 4000 de arnauti (3000 infanteristi), 2000 de “Romani turci”(1500 infanteristi), 2000 de “romani crestini”(1500 infanteristi), 4000 de bulgari (3000 infanteristi), 4000 de tatarci și 800 de tunuri.

Fără a neglija influența evoluției evenimentelor de pe frontul ruso-turc asupra celui austro-turc, aruncând și o privire și la consecințele războaielor asupra Moldovei și Țării Românești, ne vom centra în continuare pe ceea ce este semnificativ pentru Banat și în particular pentru Jupalnic și zona adiacenta în anii urmatori, până la încheierea pacilor (Sistov și Iași) cu turcii.

În februarie oștile lui Mavroghenii respinseră la Focșani și Caineni infiltrările austriecilor, iar **în martie** învinse un detașament rusesc la Tutova, dar cu asta se apropia de sfârșit "independentă" acțiunilor lui Mavrogheni în Moldova, deoarece rușii se apropiau vertiginos de Galați (mai) și el a trebuit să se alipească oștilor Marelui Vizir. Cu toate acestea el mai chema odata, în **30 iunie** la mobilizare în tabara din Pasul Buzaului.

În **martie 1789** Marele Vizir a început campania împotriva Austriei cu o acțiune surpriza, lasând o parte din trupe să apere Dunărea inferioară, el traversa Dunărea pe la Rusciuk (Ruse) cu 90.000 de oameni și avansa rapid spre Hermanstadt (Sibiu), în Transilvania. Moartea Sultanului Abdul Hamid, pusă pe seama pierderii Oceaquivului, determina abandonarea acestui plan, trupele fiind retrase înapoi peste Dunăre, noul Sultan Selim III (v.Fig.35) care a urcat pe tron la 7 aprilie a început o serie de reforme, inclusiv prin schimbarea varfurilor armatei. Astfel, de exemplu, amiralul **Cenaze Hasan Pasha (Meyyit Hasan Pasha)**, cel care a condus flota Mării Negre în batalia de la Fidoniși și asediul Oceaquivului, a primit sarcina să contracareze forțele austriece din Moldova, ca Mare Vizir (28 mai 1789-2 ianuarie 1790). Acesta, din cauza rezultatelor de pe frontul din sudul Moldovei, urma să fie curând înlocuit de **Cezayirli Gazi Hasan Pasha**, care-lă rândul lui- a fost înlocuit cu **Çelebizade Șerif Hasan Pasha**, acesta lasându-i locul în 12 februarie 1791, pentru a doua oară lui Koca Yousuf Pașa.

Austriecii au pus, de aceasta data, grosul armatei imperiale sub comanda mareșalului Laudon (Laudohn), Coburg fiind pus să coopereze cu rușii. Aceștia se desfașuraseră puternic spre sud-

Fig.35. Sultanul Selim III si Alexandr Suvarov

vest, de data asta cu varf de comanda Suvarov (v.Fig.35), după ce i se vindecase rana, ieșise din starea de dizgrație și preluase comanda de la înlocuitul Rumiantev. La 25 aprilie i s-a ordonat ca obiectiv imediat să ajunga la Barlad, pentru a comanda trupele dintre Siret și Prut.

Cei doi conducători de oaste au făcut, la 16 iulie, joncțiunea la Adjud, după ce fiecare venise pe câte un mal al Siretului.

În aprilie Fabri pătrunse în Moldova și cuceri Botoșani, după care se îndrepta spre Iași, unde, la Șipote, prinse pe Alexandru Voda Ipsilanți, pazit de turcii lui Ibrahim Pașa, de unde-l trimise prin Suceava și Liov la Brno, în Moravia.

În **mai 1789** rușii respinseră două atacuri turcești ale unor detașamente turcești, apoi atacară Galațiul și ii dadură foc. Punctul lor de dirijare a acțiunilor contra turcilor era stabilit la Barlad. Prima ciocnire cu cei 40000 de turcii conduși de Osman Pașa, veniți în întâmpinarea austriecilor pe care își propuseseră să-i respinga, apoi să se ocupe de ruși, se produse în apropiere de Marăsești, în **20 iulie** (31 iulie), când cetele turcești fură respinse peste Putna, iar a doua zi turcii pierdură o importanta batalie, retrăgându-se către Focșani, urmăriți de cavaleria usoară a Arnauților și Cazacilor. Rușii fuseseră chemați în ajutor de liniile avansate ale austriecilor, venind

în mars forțat (50 de mile în 28 de ore!) și aportul lor a fost decisiv. Aceasta fu prima bătălie pe acest front a lui Suvarov.

Totuși, pentru a nu-și lăsa flancul stâng descoperit la atacurile turcilor din Bender și Ismail, rușii se întoarcere spre Barlad și cucerire Falciu, unde puseră tunuri și șarjara cu avangarda până la Cahul și Ismail. De la Movila Răbâii, putea interveni și Generalul Repnin.

Coburg, între timp, se ciocni cu trupele lui Hasan la Salcea, după care își instala tabara la Milcov, la o milă de Focșani, unde sosi și Suvarov. Aici avu loc o întâlnire efectivă între cei doi comandanți și se evidenție faptul că Suvarov, era hotărât să accepte lupta cu turcii, deși raportul de forțe era net favorabil acestora (3 la 1, zicea Coburg!), chiar dacă ar fi fost să atace singur, asta ca urmare a ezitarilor austriacului.

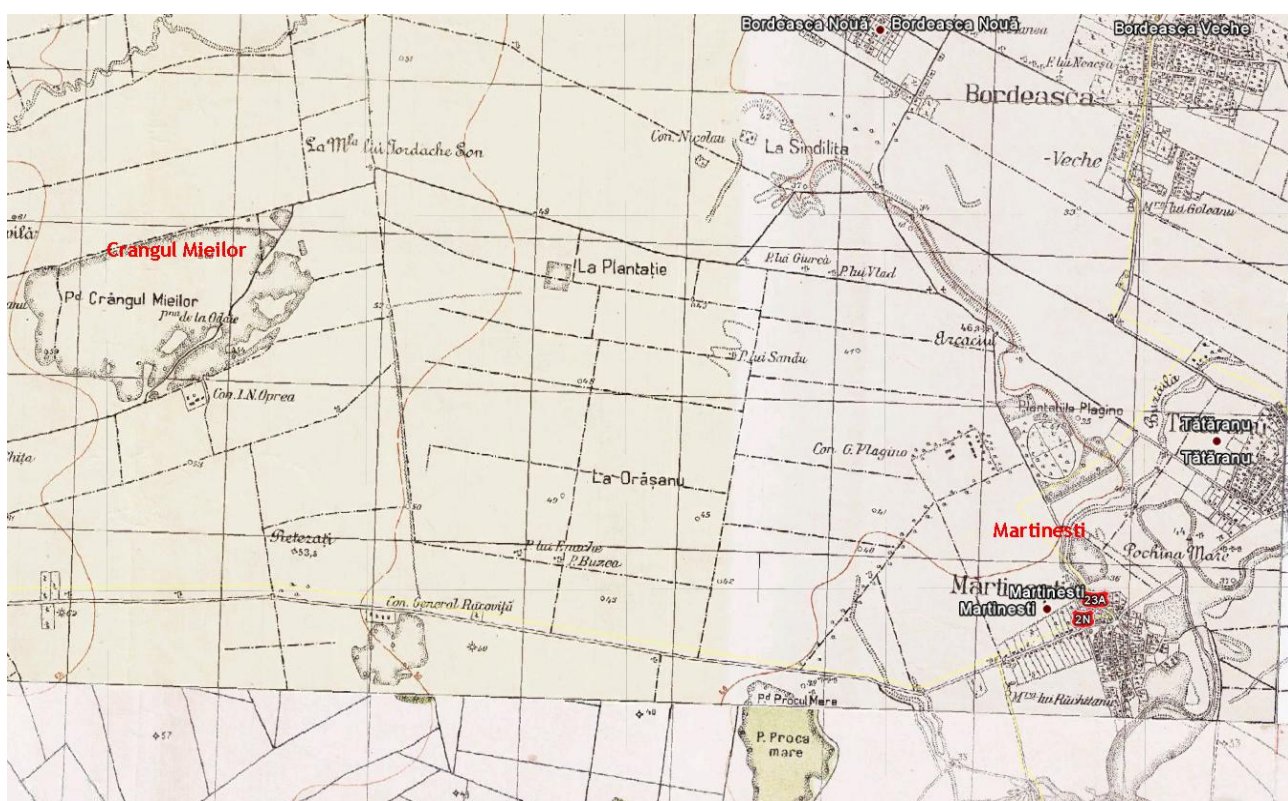
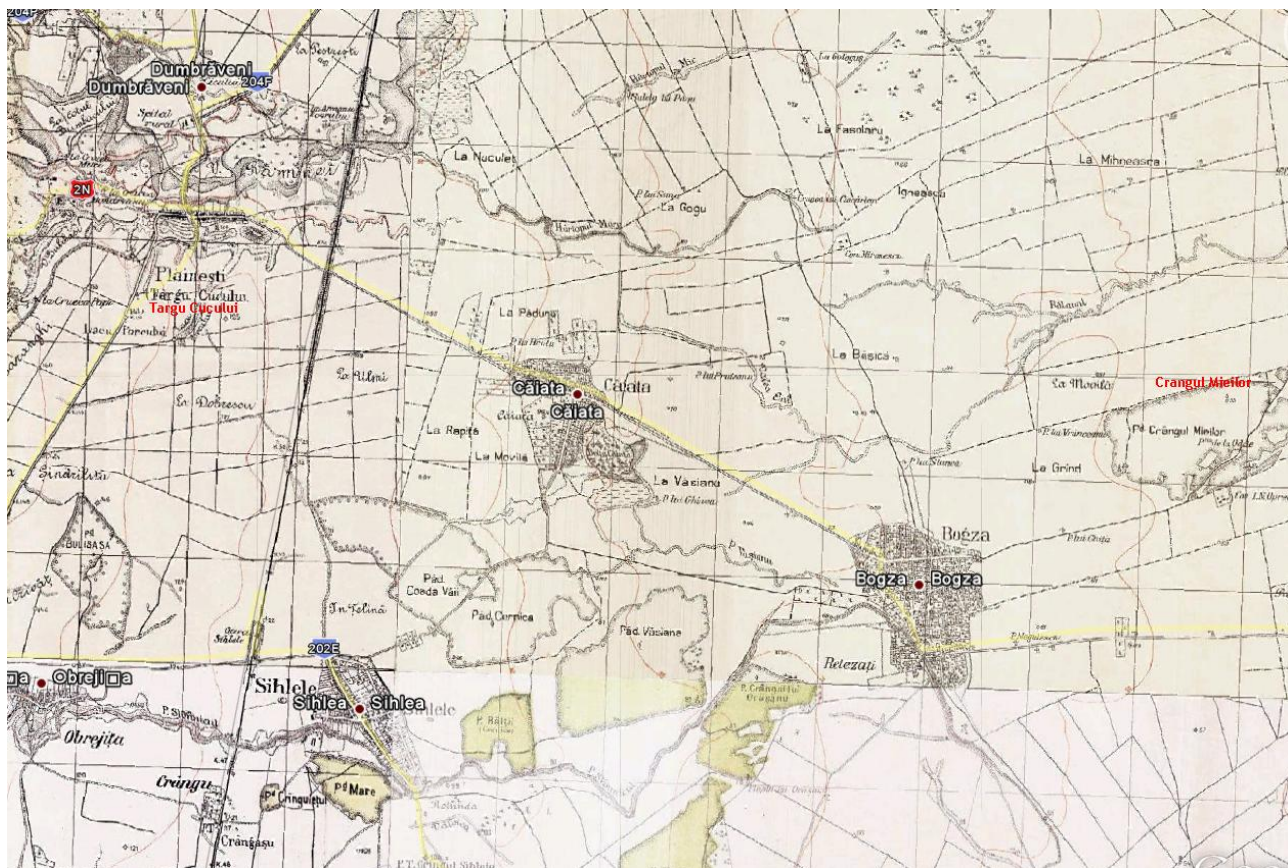

Fig. 36. Târgu Cucului-Caiata- Crângul mieilor-Mărtinești

De data asta, chiar Marele Vizir se hotari să atace, motiv pentru care Suvarov, încrușișând cu austriecii direcțiile de atac, prelund el pe flacul drept al frontului comun, trecu râul Râmnic langa Târgu Cucului (v. Fig. 36) și ii gasi de turci bine organizați și apărați. Dinspre Râmnic își făcu apariția Mavrogheni cu 2000 de călareți. Suvarov își concentra efectivele sub un deal de lângă satul Caiata, la o mila de Târgul Cucului. Dinspre Bogza și Crângul mieilor începură năvălirile

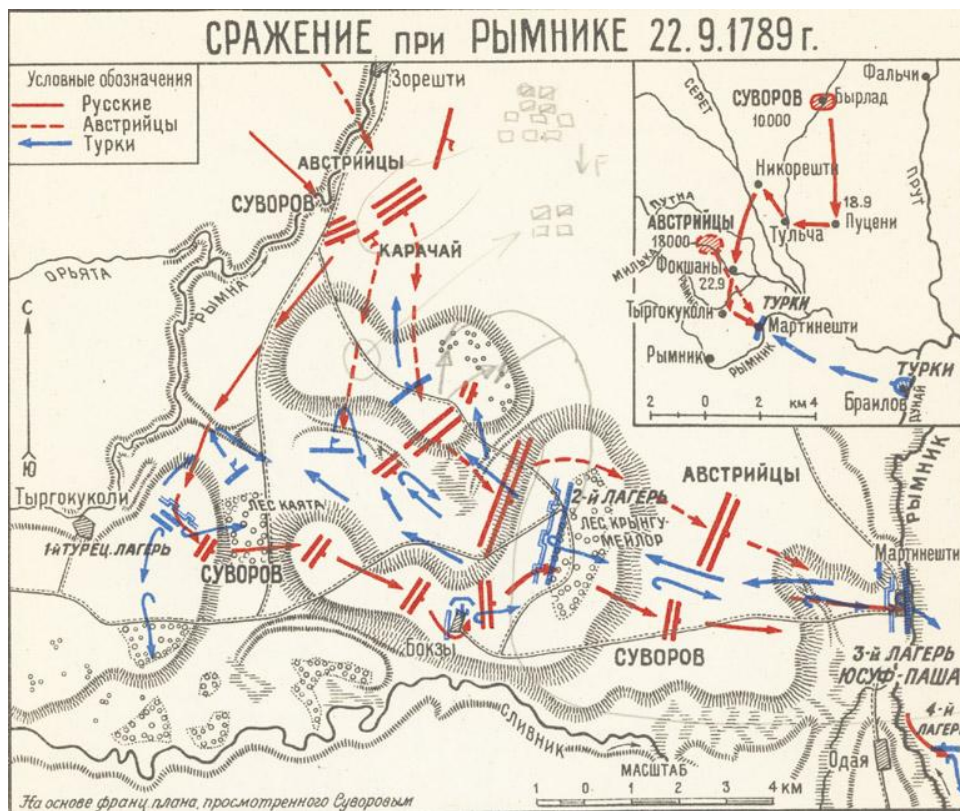

Fig.37. Bătălia de la Râmnik (Târgu Cucului- Mărtinești)

furioase ale călărimii otomane. Rușii rezistară și avansară eroid, dovedindu-se un adversar redutabil, ceea ce nu părea să fie și austriecii, motiv pentru care Marele Vizir hotărî să se concentreze asupra flacului în care acționau aceștia. Coburg, aproape copleșit de virulența și de succesivitatea asalturilor turcești, simți momentul critic și ceru sprijinul lui Suvarov. Acesta puse artileria să țină la respect trupele otomane din fața și se deplasa cu forțe în sprijinul aliatului său, cu consemnul să atace simultan pe turci, pentru a-i opri și respinge. Turci simțiră forța extraordinară a atacului și încercară să se replieze și să-și consolideze o linie de apărare, dar cavaleria aliata izbucni pur și simplu peste tranșeele inamice și a bagă spaima în ieniceri, măcelărindu-i. Suvarov, care tot timpul fusese în bătaia focului, le făcu cu satisfacție semn soldaților săi să împungă pe turci în ochi și în piept. Aceștia, îngroziți o luară la fugă și victoria era asigurată. Între Crângul Mieilor și Râul Slanic au fost măcelăriți mai mulți turci fugind decât cei uciși în luptă.

La **22 septembrie** Suvarov și Coburg câștigară marea batalie de la Râmnik (zic rușii), Mărtinești (zic austriecii)-v.Fig.37.

După trei zile, Suvarov se despărți de Coburg și se retrăse spre Barlad, de unde-după o perioadă de inactivitate se hotărî să se ducă în sprijinul lui Potemkin la Bender. Mai multe detalii, unele picante despre campania lui Suvarov, înobilat Conte de Râmnic, se găsesc la adresa:

<http://history.scps.ru/suvorov/pt11.htm>.

Coburg, conform celor stabilite cu rușii privitor la zonele de ocupație se îndreptă spre București. La **10 noiembrie** trupele austriece intrară în București. Iorga în Ceva..., pg.221 zice că doar la **15 noiembrie** locotenent colonelul Fischler ar fi intrat în capitala munteana, înspaimantata și că Prințul Coburg a intrat cu pompa mare abia la **9 noiembrie**, seara la șapte ceasuri.

La **14 noiembrie** turcii capituleaza la Bender.

continuare în Partea a VII-a